

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра музичного мистецтва

Дипломна робота на тему:

**«МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО
МИСЛЕННЯ УЧНІВ-ПАНІСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ»**

Виконала: студентка II курсу магістратури,
групи ММб1-М17

спеціальності «Музичне мистецтво»

Загрійчук Катерина Михайлівна

Керівник: Карташова Ж.Ю.,

кандидат пед. наук, доцент

Рецензент: Лабунець В.М.,

доктор пед. наук, професор

Кам'янець-Подільський – 2018р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ	
1.1. Творче мислення як загальнонаукова проблема.....	9
1.2. Сутність, зміст та компонентна структура формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв.....	24
Висновки до першого розділу.....	49
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ	
2.1. Закономірності та художньо-педагогічні принципи формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв.....	51
2.2. Методи формування творчого мислення учнів-піаністів	63
Висновки до другого розділу.....	68
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ	
3.1. Діагностика рівнів сформованості творчого мислення учнів- піаністів школи мистецтв.....	70
3.2. Експериментальна перевірка ефективності методики формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв.....	86
Висновки до третього розділу.....	98
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104
ДОДАТКИ	112

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Трансформаційні процеси в системі мистецької освіти обумовлені, динамічністю соціокультурних перетворень і актуалізують попит на формування нової генерації учнівської молоді з урахуванням її художніх потреб, естетичних орієнтацій та мистецьких уподобань, що дозволить їй мобільно і плідно інтегруватися в сучасний культурно-освітній простір. Спостерігаються тенденції до посилення творчої складової мистецької підготовки майбутніх музикантів, які спрямовують мистецько-освітній процес на виховання унікальної, своєрідної особистості, здатної до нестандартних рішень художньо-мистецьких проблем у всіх видах творчої діяльності. Нові тенденції зумовлюють процеси, що відбуваються в культурі й формують запити щодо модернізації освітнього простору, безперервного оновлення змісту мистецької освіти.

Відповідно до нормативних державних документів, що визначають пріоритети сучасного розвитку освітньої системи в Україні: Закону України «Про освіту», «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті», «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» (2010), «Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року», «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», Концепції «Нова Українська школа» проектується система конструктивних реформ, яка передбачає сутнісну зміну освітньої парадигми: перехід від інформаційно-репродуктивної до особистісно орієнтованої, компетентнісної освіти [32, 33, 46].

Педагогічна проблема наявності у сучасного учня фрагментарності світогляду виражається у неспроможності оволодіння ним повноцінним комплексом знань, відсутністю уміння шукати зв'язки, поєднувати та аналізувати відомості про об'єкти та явища, мати здібності до узагальнення. Така ситуація стимулює пошук нових форм взаємодії між учнем і вчителем, між існуючою практикою та новим поглядом на викладання дисципліни.

спрямованість навчання на формування творчого мислення постає одним із шляхів подолання означеної проблеми.

Суперечності між цивілізаційними процесами та індивідуальністю людини, між потребами сучасності і традиційною освітньою ситуацією дають поштовх до нових досліджень у гуманітарній галузі, зокрема й у музичній педагогіці.

Проблема формування та розвитку творчого мислення багатогранна й різнопланова. Філософський аспект даної проблеми висвітлено в працях Н. Банковської, Н. Вінк, Е. Войшвіло, В. Горського, М. Кардачинської, М. Коула, В. Павленка. застосуванні. Питання мислення у різний час розглядали психологи Б. Ананьєв, І. Бех, Л. Виготський, Н. Густяков, Е. Іванова, Д. Завалішина, Г. Костюк, В. Крутецький, О. Леонтєв, С. Максименко, О. Матюшкін, В. Моляко. Особливості мислення в педагогічній діяльності вивчали О. Абдулліна, Д. Гоноболін, З. Калмикова, О. Кошапов. Сучасні українські вчені - педагоги вбачають у розвинутому творчому мисленні один з основних критеріїв сформованості культури сучасної молоді (О. Щолокова), музичного сприйняття (О. Ростовський, О. Рудницька), естетичного ставлення до дійсності та мистецтва (В. Бутенко, О. Костюк).

Різноманітність підходів до розв'язання питань розвитку творчого мислення, невизначеність провідних позицій щодо означеної проблеми породжує неоднозначну оцінку дієвості та необхідності застосування різних методик формування творчого мислення учнів, зокрема учнів школи мистецтв на уроках фортепіано. В практичній роботі учителя класу фортепіано актуального значення набувають питання вироблення умінь, безпосередньо пов'язаних з творчістю, таких як імпровізація, підбирання за слухом, створення акомпанементу до пісень, адаптація фактури симфонічних, оперних, хорових творів до власних виконавських можливостей тощо.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив про недостатню розробленість проблеми формування творчого мислення учня-музиканта.

Вивчення практичного досвіду провідних педагогів-музикантів, власні спостереження засвідчили, що сучасний стан рівня сформованості творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв не задовольняє наявний попит суспільства на розвиток творчої особистості, не реалізуються в повній мірі прагнення їх до самовираження засобами мистецтва. Це простежується в низці суперечностей: між сформованим комплексом традиційних методів творчого розвитку учня та відсутністю культуровідповідних інноваційних педагогічних засобів розвитку творчого мислення учня на заняттях з музичного інструменту.

Отже, потреба у формуванні творчого мислення учнів-піаністів та недостатність наукової розробленості методики розвитку творчого мислення в процесі навчання гри на музичному інструменті зумовили вибір теми дослідження: **«Методика формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв»**.

Мета дослідження: розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв.

Об'єкт дослідження: процес навчання гри на музичному інструменті учнів-учнів-піаністів школи мистецтв.

Предмет дослідження: методика формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати та виявити стан розробки проблеми формування творчого мислення учнів-музикантів.
2. Визначити зміст та теоретичні основи формування творчого мислення учнів-музикантів.
3. Визначити базові характеристики творчого мислення учнів-піаністів та розробити компонентну структуру його розвитку.
4. Визначити критерії, показники та рівні сформованості творчого мислення учнів-піаністів.

5. Розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-методичну модель формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв .

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять наукові праці, в яких розглядаються: загально-психологічна теорія мислення (С. Рубінштейн, А. Брушлінський, О.Тихомиров); концепції компетентнісного підходу до навчальної діяльності (Н. Бібік, О. Бондаревська, О. Пометун, В. Сластьонін); концепції музичного навчання та виховання (Е. Абдулін, О. Апраксіна, Г. Падалка, О. Рудницька); дослідження розвитку творчого мислення (Л.С.Виготський, Н.Мозгальова, С.Сисоева та ін.).

Методологія дослідження базується на ідеях особистісно-діяльнісного (Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн), антропологічного (Б. Бім-Бад), акмеологічного (І. Виноградова, А. Козир, Г. Падалка) та компетентнісного (О. Бондаревська, О. Пометун, В. Сластьонін) підходів.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань використовувався комплекс методів теоретичного та експериментально-емпіричного рівнів.

Теоретичні – аналіз філософської, психологічної, педагогічної, музикознавчої та навчально-методичної літератури, вивчення нормативних документів, узагальнення педагогічного досвіду та систематизації отриманих даних. Завдяки цим методам було виявлено та розкрито сутність та структуру формування творчого мислення учнів-піаністів у процесі музично-виконавської підготовки, визначено й обґрунтовано критерії та діагностичні показники сформованості творчого мислення учнів у процесі навчання гри на фортепіано.

Емпіричні – експеримент, спостереження, бесіда, анкетування та тестування, музично-творчі завдання, вивчення програмних вимог та навчальної документації, що становлять основу навчально-виховного процесу спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Методи статистики (кількісний та якісний аналіз отриманих даних для перевірки та підтвердження достовірності результатів дослідно-експериментальної роботи).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дане дослідження є спробою системного аналізу творчого мислення учнів-піаністів. В процесі дослідження обґрунтовані положення, які містять елементи наукової новизни: уточнено поняття «творче мислення», визначені та теоретично обґрунтовані зміст і структура творчого мислення учнів-піаністів, розроблена організаційно-методична модель формування творчого мислення учнів-піаністів.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення дослідження та методичні рекомендації можуть бути використані вчителями мистецьких закладів у процесі викладання музичного інструменту. Також у розширенні форм залучення учнів до творчої діяльності, стимулюванні творчої наснаги до самостійної елементарної композиторської діяльності.

Дослідження здійснювалось у **три** етапи.

На **першому** етапі здійснювався аналіз психолого-педагогічної, філософської, мистецтвознавчої літератури з досліджуваної проблеми, визначено основні напрями дослідження, його вихідні положення, конкретизовано об'єкт, предмет, мету дослідження, його завдання.

На **другому** етапі проведено констатувальний експеримент. Визначено критерії і показники сформованості творчого мислення учнів-піаністів, підготовка та проведення констатувального експерименту: визначення комплексу експериментальних методик (анкети, тести, програма спостережень), що діагностують рівень сформованості творчого мислення учнів-піаністів, розроблено гіпотетичну модель методики формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв, узагальнення та систематизація результатів констатувального експерименту.

На **третьому** етапі проведено формувальний експеримент. Визначено принципові засади досліджуваної методики, конкретизовано методику,

проведено її експериментальну перевірку, сформульовано висновки даного дослідження.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення та результати доповідалися на кафедрі музичного мистецтва та науково-практичних конференціях студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура і обсяг дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано практичне вирішення проблеми формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв: проаналізовано та виявлено стан розробки проблеми формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв; визначено зміст та теоретичні основи творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв; визначено критерії, показники та рівні сформованості творчого мислення учнів-піаністів; розроблено компонентну структуру процесу формування досліджуваного феномену, визначено базові характеристики процесу творчого мислення учнів-піаністів; розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-методичну модель формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв .

За результатами проведеної дослідницько-експериментальної роботи та отриманих даних пропонуємо узагальнювальні висновки:

1. Шляхом аналізу філософської, науково-методичної, педагогічної, мистецтвознавчої літератури було з'ясовано, що проблема творчого розвитку учнів в процесі інструментальної підготовки достатньо глибоко. Науковці у психологічній, педагогічній та мистецькій галузях звертають особливу увагу на особистість людини, розвиток якої передбачає вираження її здібностей та уподобань у творчій діяльності, що є передумовою формування творчих якостей, та наголошують на пріоритетному значенні мистецтва в розвитку особистості учня.

2. Визначено сутність поняття «творче мислення» як психічного процесу, що інтегрує асоціативно-образне мислення, творчу уяву, креативність, раціональне мислення, музичне мислення, які в комплексі «індексують» творчу поведінку учнів та забезпечують продуктивність, новизну, неповторність і оригінальність їх самовираження засобами мистецтва.

3. Виявлено компонентну структуру процесу формування творчого мислення учнів-піаністів, а також критерії і показники сформованості

досліджуваного феномену: *мотиваційно-вольовому* компоненту відповідав *критерій* рівень мотиваційно-вольової спрямованості на творче самовираження в процесі виконання чи створення музики (з показниками: наявність мотиваційно-вольової спрямованості учня-піаніста до творчої діяльності та інтересу до виконання завдань творчого характеру (композиторської творчості); прояв активності у творчій музичній діяльності; потреба у творчому самовираженні в процесі опанування різними формами музично-творчої діяльності; *емоційно-емпатійному* компоненту був визначений *критерій* міра розвиненості емоційної та емпатійної сфери учня (з *показниками*: розвиненість емоційної сфери; прагнення втілити особистісні емоції у власному варіанті інтерпретації музичного твору та у продуктах власної композиторсько-творчої діяльності); *когнітивно-пошуковому* компоненту віднесено критерій, що відображає міру розвиненості пізнавальної активності, ступінь обізнаності і розуміння учнів щодо творчої (композиторської) діяльності, ступінь широти теоретичних та музикознавчих знань (з показниками: творче пізнання дійсності через образи музичних творів; глибина та різносторонність знань; якість і різносторонність асоціативних зв'язків; ініціативність в процесі розв'язання творчих завдань); *творчо-діяльнісний* компонент характеризується рівнем оригінальності та самостійності у вирішенні творчих завдань та рівнем продуктивно-творчих умінь в галузі предметних мистецьких дій (показники: оригінальність художнього світобачення та концепції тлумачення і створення художнього образу музичного твору; своєрідність способів втілення художніх образів, що передбачає вихід дій за рамка навчального матеріалу; самостійність виконання творчих завдань).

4.Методика формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв зумовлена реалізацією організаційно-методичної моделі, яку склали: упорядковані *методи* – мотиваційні (Метод емоційної драматургії, творчорозвивальні (Метод життєвих і художніх асоціацій), творчо-діяльнісні («Творчого наслідування», «Створи власну музичну композицію»), творчорезультативні («Виконавський показ», «Я-поет: слухаю й пишу») та *принципи* -

єдність навчальної, пізнавальної і творчої діяльності учнів; соціальна зумовленість процесу творчої активізації і спонукання учнів до самовираження; орієнтація на індивідуальні, притаманні творчій особистості учня способи дій; створення позитивного фону процесу творчості і реалізація критичних підходів до його результатів.

5. Експериментально перевірено і доведено ефективність запропонованої методики формування творчого мислення учнів-піаністів, яка включає три етапи. **Мотиваційно-вольовий етап** (заохочення учнів до занять музичним мистецтвом) забезпечувався рядом мотиваційних методів: «Музична загадка», «Метод роздуму про музики та емоційної драматургії».

Емоційно-когнітивний етап (стимулювання творчого пізнання дійсності; формування та розвиток різносторонності асоціативних зв'язків; збагачення учнів різносторонніми знаннями, які необхідні в музично-творчій діяльності) забезпечувався творчо-розвивальними та творчо-діяльними методами: «Творчого наслідування», «Створи власну музичну композицію» («Я-композитор», «Моя розповідь в нотах»). **Творчо-діяльнісний етап** (формування здатності учнів до самостійного вирішення творчих завдань; оригінальність концепції тлумачення і створення художнього образу музичного твору; можливість виходу творчої діяльності за рамки наявного матеріалу) забезпечувався творчо-результативними методами, до яких ми віднесли «Виконавський показ», «Самопрезентації», «Я-поет: слухаю й пишу».

За результатами впровадження розробленої експериментальної методики формування творчого мислення учнів-піаністів школи мистецтв встановлено позитивні зрушення показників за кожним критерієм, що свідчить про ефективність запропонованої методики формування творчого мислення учнів в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллин Э. Б. Теория музыкального образования : учеб. для студ. высш. пед. учеб. завед. / Э. Б. Абдуллин, Е. В. Николаева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: МПГУ, 2013. – 432с.
2. Алексеева М.И. Мотивы навчання учнів : Посібник для вчителів / М.И. Алексеева. – К. : Рад. шк., 1974. – 120 с.
3. Асафьев Б. В. О музыке XX века / Б. В. Асафьев. – М: Музыка, 1982. – 200с.
4. Баренбойм Л.А. Путь к музицированию / Л. А. Баренбойм. – Л. : Советский композитор, 1970. – 325 с.
5. Бергсон А. Творческая эволюция / А. Бергсон. – М.: Канон-Пресс, 1998. – 384 с.
6. Блонский П.П. Развитие мышления школьника / П. П. Блонский. – Москва: Просвещение, 1964.
7. Блонский П. П. Память и мышление / П. П. Блонский. – СПб. и др. : Питер, 2001. – 288с.
8. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей : учеб. пособие / Д. Б. Богоявленская. – М. : Академия, 2002. – 320 с.
9. Божович Л. И. Проблемы развития мотивационной сферы ребенка Изучение мотивации поведения детей и подростков / Л. И. Божович. – Москва: Просвещение, 1972. – 744 с.
10. Боно Э. Латеральное мышление / Э. де Боно. – Санкт Петербург, 1997. – 384 с.
11. Боно Э. Серьезное творческое мышление / Э.Боно; [пер.сангл.Д.Я.Онацкая]. –Мн. : ООО"Попурри", 2005.– 416 с.
12. Бонфельд М. Ш. Музыка: Язык. Речь. Мышление: Опыт системного исследования музыкального искусства / М. Ш. Бонфельд. – Вологда, 1999.
13. Бочкарев Л. П. Психология музыкальной деятельности / Л. П. Бочкарев. – Москва: Институт психологии РАН, 1997. – 351 с.
14. Брунер Д. Психология познания / Дж Брунер. – Москва: Прогресс,

1977. – 396 с.
15. Брушлинский А.В. Субъект : мышление, учение, воображение / А.В. Брушлинский. – М. : МОДЕК, 2003. – 408с.
 16. Брушлинский А.В. Творческий процесс как предмет исследования Вопросы философии / А. В. Брушлинский. – 1965. – №7. – С. 65.
 17. Букреев И.С. Психологические предпосылки формирования творческой индивидуальности студента-дирижера : автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. псих. наук : спец. 19.00.01 / Букреев И. С. – Москва, 1983. – 20 с.
 18. Василенко Н.В. Методичне середовище загальноосвітніх навчальних закладів: управління, технологій, практика : методичні рекомендації / Н.В.Василенко. – Вінниця: ВОІПОП, 2012. – 96 с.
 19. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста / В. И. Вернадский. – Москва: Наука, 1998. – 519 с.
 20. Ветлугина Н.А. Музыкальное развитие ребёнка / Н.А. Ветлугина. – М.: Просвещение, 1968. –156 с.
 21. Выготский Л.С. Психология / Л.С. Выготский. – Москва: ЭКСМО, 2000. – 1008 с.
 22. Вилюнас В. К. Психология эмоциональных явлений. / В. К. Вилюнас. – Москва: Моск. ун-та, 1976. – 142 с.
 23. Гегель Г.Ф. Эстетика : В 4т. - Т.3. \ Под ред. М. Лифшица. – М: Искусство, 1971. –322 с.
 24. Гилфорд Д. Три стороны интеллекта / Д. Гилфорд // Гилфорд Д. Психология мышления. – М : Прогресс, 1969. – 153 с.
 25. Гоноболин Ф.Н. Психологический анализ педагогических способностей // Проблемы способностей. – М: АПН. РСРСР, 1962. – С.244–255.
 26. Горюнова Л.В. Урок музыки – урок искусства / Горюнова Л.В., Маслова Л.П.; НИИ шк. – М.: Прометей, 1989. – 101с.
 27. Горин П.М., Утёмов В.В. Научное творчество. Практическое руководство по развитию креативного мышления. Методы и приемы

- ТРИЗ / П.М.Горин, В.В.Утёмов. – М.: Либроком, 2014. –112с.
28. Грецов А.Г. Лучшие упражнения для развития креативности. Учебно-методическое пособие [Электронный ресурс] / Грецов Андрей Геннадьевич.– СПб.: СПбНИИ физической культуры, 2006. – 44 с.
29. Гройсман А.Л. Основы психологии художественного творчества: Учебное пособие. – М: Когито- Центр, 2003. – 187 с.
30. Губенко О.В. Творчий інтелект / О. В. Губенко // Обдарована дитина. – 1988. – №1. – С. 25–28.
31. Гусев Ю.А. Познание и творчество: логико-гносеологические проблемы художественного творчества / Ю.А. Гусев. – Минск: Университетское, 1987. – 253 с.
32. Державні освітні стандарти [Электронный ресурс]. – Режим доступа: (<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/derjstand.html>)
33. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття) // Науково–освітній потенціал нації : погляд у ХХІ століття / [В. Литвин та ін.]. – Київ, 2004. – Кн. 3. Модернізація освіти. – С.245–282.
34. Дружинин В.Н. Психология общих способностей / В. Н. Дружинин. – 3-е изд. – СПб : Питер, 2007. – 368с.
35. Дункер К. Психология продуктивного (творческого) мышления/ К.Дункер. // Психология мышления. – М: Прогресс, 1965.
36. Душний А.І. Методика активізації творчої діяльності студентів педагогічних університетів у процесі музично-інструментальної підготовки : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Душний Андрій Іванович – Київ, 2006. – 192 с.
37. Жоха С.П. О специфических видах и особенностях мышления в связи с творческой музыкальной деятельностью / С.П. Жоха. // Наука і освіта. – 1998. – №4/5. – С.45-48.
38. Завалишина Д.Н. Способ и структура действия (На примере решения оперативных задач) / Д.Н. Завалишина // Вопросы психологии. – 1971.
39. Зязюн І.А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах

- неперервної освіти // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи / І. А. Зязюн. // Віпол. – 2000. – С. 11–57.
40. Ермолаева-Томина Л.Б. Психология художественного творчества: Учебное пособие для вузов. – М.: Академический Проект, 2003. – 304 с.
41. Ермаш Г.Л. Творческая природа искусства/ Г. Л. Ермаш – М : Искусство, 1977. – 320 с.
42. Кабалевский Д.Б. О музыке и музыкальном воспитании. Книга для учителя / Д. Б. Кабалевский. – М : Книга, 2004. – 192 с.
43. Кашапов М.М. Психология творческого мышления профессионала / М. М. Кашапов. – Москва: ПерСЭ, 2006. – 640 с.
44. Клепиков О. І. Основи творчості особи / О. І. Клепиков, І. Т. Кучерявий. – К.: ВШ, 1996. – 295 с.
45. Коган И.М. Творческий поиск: энерго-мотивационный аспект / И.М. Коган // Вопросы психологии. – 1992. – №1. – С. 138-146.
46. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (<http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>).
47. Корыхалова Н.П. Интерпретация музыки / Н. П. Корыхалова. – Л: Музыка, 1979. – 206 с.
48. Костюк О.Г. Сприймання музики і художня культура слухача / О. Г. Костюк. – К: Наукова думка, 1965. – 117 с.
49. Кривуля О.М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
50. Кунин Н.А. Николай Андреевич Римский-Корсаков / Н.А. Кунин. – М: Музыка, 1979. – 127с.
51. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М. : Политиздат, 1977. – 304с.
52. Лернер И. Я. Развивающее обучение с дидактических позиций / И. Я. Лернер // Педагогика. – 1996. – № 2. –С.29-39.
53. Лихачёв Б.Т. Педагогика : Курс лекцій : учеб.пособ. [Електронний

- ресурс] / Б.Т. Лихачёв // Юрайт-М – Режим доступа до ресурсу: <http://ibib.ltd.ua/printsipyi-zakonomernosti-pedagogicheskogo-22545.html>.
54. Лук А.Н. Интуиция и научное творчество / А.Н. Лук. – М : ИНИОН, 1981. – 28 с.
55. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте / А. К. Маркова. – М: Просвещение, 1983. – 96 с.
56. Маслоу А. Мотивация и личность /А.Г. Маслоу – СПб. : Питер, 2003. – 351 с.
57. Матюшкин А. М. Анализ и обобщение отношений / А.М. Матюшкин. // Процессы мышления и закономерности анализа, синтеза и обобщения. – М: Изд-во АН СССР, 1960.
58. Мелик-Пашаев А.А. Педагогика искусства и творческие способности / А.А. Мелик-Пашаев. – М : Знание, 1991. – 96 с.
59. Мельничук С. Г. Формування естетичної культури майбутніх учителів (Історико-педагогічний аспект,1860–1970 рр.)/С. Г. Мельничук. – К.,1995. – 198 с.
60. Менчинская Н.А. Мышление в процессе обучения / Н.А. Менчинская. // Исследования мышления в советской психологии. – М: Наука,1966.
61. Моляко В.А. Психологічна готовність до творчої праці / В.А. Моляко. – К: Т-во Знання УРСР, 1989. – 48 с.
62. Моляко В.А. Творческая конструкторология (пролегомены) / В.А. Моляко. – К : Освіта України, 2007. –388
63. Момот Л. Л., Шелестова Л.В. До проблеми формування творчих здібностей у процесі навчання // Педагогіка і психологія №2 (15). – К : Педагогічна думка, 1997. – С.53-59.
64. Москаленко В.Г. Творческий аспект музыкальной интерпретации / В.Г. Москаленко. – К : Муз. Украина,1994. – 157 с.
65. Муха А.И. Процесс композиторского творчества / А.И. Муха. – К : Муз. Украина, 1979. – 269 с.

66. Назайкинский Е. В. Логика музыкальной композиции / Е. В. Назайкинский Е. – М : Музыка, 1982. – 390 с.
67. Николенко Д. Ф. Індивідуально-психологічні особливості особистості / Д. Ф. Николенко, Л. М. Проколієнко. – К: КДПУ, 1987. – 42 с.
68. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти. – Херсон: ХДП, 1995. – 104 с.
69. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зазюн, Л.В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І.А. Зазюна. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.
70. Педагогічний словник / за ред. М. Ярмаченка. – Київ : Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
71. Петрушин В.И. Музыкальная психология / В.И.Петрушин. – М: ВЛАДОС, 1997. – 384 с.
72. Пономарев Я. А. Проблемы психологии творчества: Автореф. докт. дис. М., 1972.
73. Пономарев Я.А. Психология творчества и педагогика / Я. А. Пономарев. – М : Наука, 1976. – 304 с.
74. Приходько Ю.О. Розвиток творчого потенціалу вчителя в процесі навчально-ігрової діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Приходько Ю.О. – Харків. – 18 с.
75. Радинова О.П. Методика слухання музики з дітьми [Текст] / О.П.Радинова // Мистецтво. – 2010. – № 1. – С. 13-17.
76. Ранк О. Эстетика и психология художественного творчества / О.Ранк. // Психология художественного творчества. – Минск. : Харвест, 2003. – С. 5-21.
77. Рибо Т. Творческое воображение/ Т. Рибо. – Спб., 1901.– С. 132-140.
78. Роменець В. А. Психологія творчості: Навч.посібник. 2-е вид., доп. – К : Либідь, 2001. – 288 с.
79. Ротенберг В.С. Психофизиологические аспекты изучения творчества/ В. С. Ротенберг. – Л : Наука, 1982. – 182 с.
80. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии / С.Л. Рубинштейн – М :

- Педагогика, 1976. –416 с.
81. Рубинштейн С. Л. О мышлении и путях его исследования / С.Л. Рубинштейн. – М : Из-во АН СССР, 1958. – 145 с.
82. Саранцев Г.И. Современное методическое мышление / Г. И. Саранцев // Педагогика. – 2010. – № 1. – С. 31-40.
83. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: [монографія] / С.О. Сисоєва. – Київ : Поліграфкнига, 1996. – 406с.
84. Славская К. А. Детерминация процесса мышления / К. А. Славская. // Исследования мышления в советской психологии. – М : Наука, 1966.
85. Сластенин В.А. Психология и педагогіка : учеб.пособ. для студ. высш. учеб. завед. / В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов ; под ред. В. А. Сластенин. – 8-е изд., стер. – М : Академия, 2008. – 576 с.
86. Стернберг Р. Модель структуры интеллекта Гилфорда: структура без фундамента / Р. Стернберг, Е. Григоренко // Основные современные концепции творчества и одаренности / ред. Д.Б. Богоявленская. – Москва: Молодая гвардия, 1976.
87. Сторож О.В. Теоретико-методологічний аналіз основних підходів до вивчення творчого мислення особистості / О.В. Сторож // Актуальні проблеми психології : проблеми психології творчості : зб. наук. праць / за ред. В.О. Моляко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – Т. 12, вип. 6. – С.304–312.
88. Сущенко О.Г. Развитие творческой активности будущего учителя в учебной деятельности в учебной деятельности : автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Сущенко О.Г. – Луганск, 1992. – 18 с.
89. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей / Б.М. Теплов // Избр.труды / Б. М. Теплов. – М: Педагогика, 1985. – (1). – С. 222.
90. Терещенко С.В. Розвиток креативності підлітків на інтегрованих уроках музики : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Терещенко Світлана Веніамінівна – Київ, 2018. – 254 с.

91. Тихомирова О.К. Структура мыслительной деятельности человека (Опыт теоретического и экспериментального исследования) / О.К. Тихомиров. – М : Изд-во Московского ун-та, 1969. – 304 с.
92. Трик Х. Е. Креативность как процесс/ Х.Е.Трик. –М: Наука, 1987. – 87 с.
93. Туник Е.Е. Психодиагностика творческого мышления. Креативные тесты Текст. / Е.Е. Туник. Спб.: “Дидактика плюс”, 2002, –45с.
94. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания К. Д. Ушинский // Ушинский К. Д. Педагогические сочинения: в 6-ти т. / сост. С. Ф. Егоров. – М. : Педагогика, 1990. – (1). – 639 с.
95. Філософія. Курс лекцій: Навчальний посібник / І.В. Бичко, Ю.В. Осичнюк, В.Г. Табачковський – К: Либідь. – 1991. – 456 с.
96. Філософія.: Навчальний посібник / За ред.. І.Ф. Надольного, К.: Вікап, 1997. – 457 с.
97. Фромм Э. Психоанализ и этика = Psychoanalyse & Ethik (1946) / Составитель С. Я. Левит. – М: АСТ, 1998. – 568 с.
98. Цагарелли Ю.А. Психология музыкально-исполнительской деятельности : автореф. дис. на здобуття наук.ступеня докт. псих. наук : спец. 19.00.03 / Цагарелли Ю. А. – Л, 1999. – 277 с.
99. Чаплигін О.К. Творчий потенціал людини: від становлення до реалізації / О.К. Чаплигін – Харків : Основа, 1999. – 277 с.
100. Шамова Т.И. Активизация учения школьников / Т.И. Шамова – М: Педагогика, 1982. – 208 с.
101. Школяр Л.В. Теория и методика музыкального образования детей: Научно-методическое пособие для учителя музыки и студентов средних и высших учебных заведений/ Л.В. Школяр. – М: Флинта-Наука, 1999. – 234с.
102. Щукина, Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе / Г.И. Щукина. –М., 1979 – 160 с.
103. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации поведения человека / П.М. Якобсон. – М : Просвещение, 1969. –317с.